

2015: Rok příležitostí začíná

Komora.cz | 5.1.2015 | Rubrika: Téma - Podnikatelské příležitosti 2015 | Strana: 16 |
Autor: KAREL HOSTKA, IGOR ŠTÁHLAVSKÝ | Téma: TAČR

Recese ruské ekonomiky, zpomalení růstu Číny a omezování výdajů v zemích eurozóny, kam míří značná část českého exportu, ovlivní v příštích měsících hospodářskou situaci České republiky. Přesto se analytici vzácně shodují - rok 2015 bude rokem příležitostí.

Pokud odkážeme na makroekonomické predikce ministerstva financí, měl by v příštím roce růst jak hrubý domácí produkt, tak také spotřeba domácností a vlády, usuzuje předsedkyně **Technologické agentury ČR Rut Bízková**. Podle ní by pak speciální podnikatelská příležitost byla v oborech, které český spotřebitel – domácnost poptává, od služeb přes elektroniku, elektrické přístroje až k běžným věcem každodenní spotřeby. „Pokud bych soudila podle toho, co vyplynulo ze šetření, kterým jsme nechali v **Technologické agentuře** zmapovat inovační potenciál v **Česku**, pak by měla růst výroba v leteckém a strojírenském průmyslu a v IT. A pokud bych soudila ze statistiky výzkumu a vývoje, stálo by za to se poohlédnout po velkých zahraničních firmách, zda nepotřebují v Česku něco dovyzkoumat a dovyvinout. Přestože naříkáme na počet studentů a kvalitu našeho technického vzdělávání, pořád jsme země s mimořádným potenciálem technicky dovedných koumáků. A zahraniční firmy si to začínají uvědomovat a hledají v Česku partnery,“ vysvětluje **Rut Bízková**.

Podle **Bízkové** může ke zlepšení podnikatelského prostředí v Česku dílčím způsobem přispět leccos, zcela zásadní bude znění nového zákona o veřejných zakázkách. „I když se jeho tvar v roce 2015 v praxi neprojeví, myslím, že je třeba v tomto roce přednostně věnovat pozornost tomuto zákonu. V budoucnosti hodně věcí ovlivní.“ Velkou příležitostí pro podnikatele budou podle **Bízkové** nové evropské fondy – zateplení domů, čističky odpadních vod ani silnice nebudou stavět úředníci, ale firmy. Jen je třeba, aby výzvy v nových operačních programech byly vyhlášeny co nejdříve. „U životního prostředí bych se neobávala, ale jinde bych docela bedlivě sledovala, zda intenzivně pracují, nebo si jen intenzivně hrají na práci,“ varuje **Bízková**.

Na otázku časopisu Komora.cz, jakým způsobem se vyvíjí ochota bank půjčovat peníze podnikatelům, reagoval Aleš Michl, investiční stratég Raiffeisen Bank. Podle něj „banky prodělají kalhoty, když nebudou úvěrovat. Zájemci o úvěr, hlase se!“ V bankách je podle Michla přebytek hotovosti, jenže firmy při spíše pomalém růstu ekonomiky, jehož jsme svědky, nové peníze přes úvěry na investice tolik nepotřebují jako dřív anebo mají vlastní hotovost. „Toto ‚zadrhnutí‘ cash je hlavní makro trend dneška a brzdí ekonomiku,“ říká kategoricky Michl. Také ve věci měnové politiky centrální banky v roce 2015 má analytik Raiffeisen Bank jasno.

„Centrální banka bude držet slabší měnu tak dlouho, dokud víc neožije ekonomika – export, který nás živí, by na tom měl vydělat. Nic víc nic méně.“

Eurozóna ožívuje

Česká ekonomika není oproštěná od vnějších vlivů, přičemž klíčovým se jeví další vývoj

zemí eurozóny. I když ekonomické oživení eurozóny pokračovalo ve druhém pololetí loňského roku jen pomalu a v posledních měsících se znovu objevily obavy o její budoucnost, prosincová ekonomická prognóza EY Eurozone Forecast je poměrně optimistická. Předpokládá, že hospodářský růst eurozóny v nadcházejícím roce zrychlí z loňských 0,8 % na 1,2 %.

V dalších třech letech, tj. 2016–2018, by se tempo ekonomického růstu mělo zvýšit na 1,6 %.

„Díky stabilnější situaci v bankovním sektoru, slabšímu euru a klesajícím cenám energií bude mít eurozóna na prahu nového roku 2015 nejlepší startovní pozici za několik posledních let,“ říká Jan Fanta, vedoucí partner podnikového poradenství a řízení rizik společnosti EY. Podle něj ale bude ještě nějakou dobu trvat, než se růst mezd vrátí do normálních kolejí. Další problém je, že vlády musí kvůli vysoké zadluženosti omezovat výdaje. Oba tyto faktory budou v následujících letech brzdit vyšší růst.

Podle EY jsou prognózy pro českou ekonomiku relativně optimistické. Například ukazatel hospodářského klimatu (ESI) za třetí čtvrtletí dosáhl 101,6 bodu, čímž překonal předešlé čtvrtletí a v říjnu zaznamenal dokonce hodnotu 103,4, tedy druhou nejvyšší úroveň od globální finanční krize. „V důsledku toho očekáváme pro letošní rok růst HDP ve výši 2,5 %, přičemž naši prognózu pro rok následující jsme oproti zářijovým 2,8 % zvýšili na 3 %. Za daným vývojem stojí především nižší ceny ropy, jež přispívají ke snížení inflace a růstu reálných příjmů domácností, resp. k podpoře spotřeby a zisku firem.“ HDP České republiky v následujícím období nicméně poznamená nižší růst Číny a některých dalších rozvíjejících se trhů, a především recese ruské ekonomiky.

Důležitým impulzem pro ekonomiku eurozóny bude v příštím roce větší exportní poptávka.

V roce 2015 by se měl vývoz z letošních 3,4 % zvýšit na 3,7 % a v letech 2016–2018 průměrně na 4 %. Přispět by k tomu mělo především pokračující oživení americké a britské ekonomiky a slabší euro, které pomůže těm evropským zemím, jež jsou méně konkurenceschopné. Pozitivní roli sehrají nepochybně i opatření Evropské centrální banky – provedená kontrola kvality aktiv, která posílí důvěru v bankovní sektor, a opatření na podporu likvidity. Rostoucí důvěra v ekonomiku by se měla od příštího roku promítnout do lepší dostupnosti úvěrů i jiného financování.

Evropu potáhnou investice

Znepokojující je nicméně fakt, že politici mají v současnosti pro boj s případnými ekonomickými šoky k dispozici mnohem omezenější arzenál.

V osmi členských zemích eurozóny přesáhl veřejný dluh 90 % HDP, z toho v šesti už dokonce 100 %, takže vlády mají jen minimální prostor pro fiskální stimuly. A pokud se inflace v následujících letech nebude zvyšovat tak rychle, jak se předpokládá, je otázka, jestli masivní odkup státních dluhopisů bude tak účinný, jako by býval byl před rokem či dvěma. „I když samozřejmě ne všechny země mají stejně dobré vyhlídky, obecně lze říct, že rok 2015 vypadá pro eurozónu slibně,“ říká Jan Fanta. „Už by se měl výrazněji projevit efekt slabšího eura, což bude mít pozitivní dopad na export. Intenzivnější růst některých ekonomik ale podkopává vysoká nezaměstnanost – ta představuje pro eurozónu velký problém, který se nepodaří vyřešit přes noc.“ Díky lepší dostupnosti úvěrů i jiného financování a rostoucí poptávce by se měl růst fixních investic v roce 2015

zvýšit z letošní nuly na 0,9 %, a v dalším roce dokonce na 2,7 % a poté se ustálit na hodnotě kolem 2,5 %. A je tu dokonce možnost, že faktický vývoj investic tyto odhady předčí. Evropská centrální banka už totiž začala nakupovat dluhopisy kryté hypotékami a jinými aktivy, tak zvané ABS. Banky tak budou moci prodat balíky stávajících úvěrů a získají prostředky na poskytování nových.

Další faktor, který by mohl přispět k překonání současných odhadů, jsou přímé zahraniční investice. Ty jsou už několik let výrazným přínosem například pro španělskou nebo irskou ekonomiku, které je získaly díky nižším nákladům a kvalitnímu podnikatelskému prostředí. Teď je naděje, že oslabující euro přiláká i investory ze zemí, které nejsou členy eurozóny. A podobně pozitivní vliv budou mít rovněž reformy podporující ekonomický růst.

Domácnosti si polepší

Již patnáct čtvrtletí neklesla cena za barel ropy pod 100 amerických dolarů. Až na sklonku letošního roku dostali spotřebitelé díky souhře celé řady faktorů souvisejících s nabídkou a poptávkou neočekávaný dárek v podobě raketového propadu daleko pod hranici 80 dolarů za barel. Už to samo o sobě v příštím roce zvýší růst příjmů domácností oproti našemu zářijovému odhadu minimálně o 0,3 procentního bodu.

Rostoucí vývoz a postupné oživení investic vytvoří příznivé podmínky pro pokračující ozdravení pracovního trhu, který tak bude moci navázat na pozitivní obrat nastartovaný v letošním roce. Nicméně vzhledem k další racionalizaci platů ve veřejném sektoru v řadě zemí se bude zaměstnanost zvyšovat jen postupně, asi 0,4% tempem ročně. Paralelně s tím půjde pokles míry nezaměstnanosti, který bude jen velice mírný – z 11,5 % v říjnu letošního roku by se měla snížit na něco přes 11 % na konci roku 2016 a na cca 10,5 % na sklonku roku 2018.

S ohledem na pozitivní vliv, který tyto faktory budou mít na příjmy domácností, očekáváme, že se míra růstu spotřebitelských výdajů zvýší z letošních 0,7 % na 1,3 % v roce 2015. V dalších letech už by se ale tempo jejich růst zrychlovat nemělo, odhad pro roky 2016–2018 je průměrně 1,4 %.

OTÁZKA PRO RUT BÍZKOVOU, PŘEDSEDKYNÍ TECHNOLOGICKÉ AGENTURY ČR

*** CO CHYSTÁ TA ČR PRO PODNIKATELE?**

V roce 2015 by měla být zahájena podpora v programu Epsilon - podpora projektů, v nichž spolupracují firmy s výzkumnými organizacemi na užitečných produktech výzkumu. Rádi bychom také otevřeli první soutěž v druhém podprogramu programu Gama. Jedná se o dotažení výsledků výzkumu do fáze komercializace. Chystáme také novou výzvu v programu mezinárodní spolupráce Delta, nejprve pro naše podnikatelské subjekty, které budou na výzkumu spolupracovat s partnery v Číně a na Tchaj-wanu. Dále máme projekt, v jehož rámci chceme vytvořit něco jako poradenské centrum - chceme pomoci těm, kteří realizovali výzkumné projekty s podporou TA ČR, aby výsledky výzkumu mohli využít, a to jak v produkci pro domácí trh, tak pro export. V

tomto spolupracujeme s MPO, ČEB a EGAP. Předmětem další projektové úlohy je "vyčištění" daňových odpočtů na výzkum a vývoj. Jde o to, že podle zákona o daních z příjmů lze provést odpočet ze základu daně u nákladů na vlastní výzkum nebo na nakoupené služby výzkumu. Tento pobídkový instrument je však velmi nejistý, protože ne všechny finanční úřady schvalují tyto odpočty hladce. Usilujeme o to, aby podnikatelé měli jistotu, že pokud dají peníze do výzkumu (a tím inovují svou produkci), budou mít z toho prospěch, a nikoli jen papírování navíc.

Prognóza pro Českou republiku podle EY (není-li uvedeno jinak, jedná se o meziroční změnu v procentech)

2013 2014 2015 2016 2017 2018

HDP -0,7 2,5 3,0 2,9 2,8 2,7

Spotřebitelské ceny 1,4 0,4 1,5 1,9 2,0 2,0

Deficit (podíl naběžného HDP v účtu %) platební bilance -1,4 -0,8 -1,6 -1,8 -1,7 -1,5

Státní rozpočet (podíl na HDP v %) -1,3 -2,1 -1,8 -1,6 -1,3 -1,1

Krátkodobé úrokové sazby (%) 0,5 0,4 0,5 0,9 1,0 1,2

Směnný kurz vůči USD 19,6 20,7 22,1 21,9 21,6 21,7

Zdroj: Ernst&Young

Zdroj: <http://www.cotmedia.cz/ecasopisy/komora/2015/0115/>